

Waterschappen en veiligheidsregio's

Een noodzakelijk huwelijk

Nederland bestaat voor een groot deel uit water en met de klimaatveranderingen neemt de kans op een overstroming, extreme droogte of wateroverlast toe. Bij water-gerelateerde calamiteiten zijn waterschappen een onmisbare schakel in de crisisbeheersing. Waterveiligheid is een kerntaak voor de waterschappen en dus spelen zij ook een rol in de Veiligheidsregio's.

Wim Zwanenburg, voorzitter van de CDA-fractie in het bestuur van waterschap Amstel, Gooi en Vecht.

Gevolgen klimaatverandering

We wonen, werken en leven in onze delta in uitgestrekte stedelijke gebieden met een complexe infrastructuur, chemische industrie, logistieke knooppunten en intensieve bedrijvigheid. Daarnaast neemt door de digitalisering ook de complexiteit en verwevenheid toe. Hoewel ons land nu nog waterveilig is, neemt door de klimaatverandering en op langere termijn ook de zeespiegelstijging de kans op incidenten en calamiteiten toe en is de impact en de potentiële schade enorm. Het is van groot belang dat organisaties in de crisisbeheersing elkaar in tijden van rampspoed snel vinden en dezelfde taal spreken. Er zijn daarom regionale samenwerkingsverbanden op het gebied van crisisbeheersing tussen waterschappen onderling en andere organisaties,

voorkomen. De bevolking heeft daarbij geen boodschap aan organisatorische problemen of strijd tussen bestuurlijke bevoegdheden. Samenwerking is letterlijk van levensbelang.

Bij *waterveiligheid* gaat het er om overstromingen en dijkdoorbraken te voorkomen en gebieden te beschermen tegen wateroverlast als gevolg van zeer hevige neerslag, maar ook tegen wateroverlast als gevolg van bijv. leidingbreuken. Bij waterveiligheid moet uiteraard ook gedacht worden aan evacuatiestrategieën. Indien de dijk bezwijkt, is het weggennetwerk dan wel geschikt voor een veilige evacuatie?

Ecologische veiligheid

Tegenwoordig moet bij waterbeheer ook aan andere water-gerelateerde incidenten gedacht worden als terroristische aanslagen op waterinfrastructuur, dumping van drugsafval of cyberaanvallen op water-informatiesystemen. Daarbij moet ook gekeken worden of er gevaren dreigen voor de drinkwatervoorziening. Hoewel het drinkwater wordt geleverd door de waterleidingbedrijven en niet door de waterschappen, zijn de waterschappen met het beheer van de kwaliteit van de oppervlaktewateren wel belangrijke grondstoffenleveranciers voor de drinkwatervoorziening. Het kan bij de waterschappen ook gaan om ecologische veiligheid.

'Het waterschap zorgt voor liaisons naar de verschillende teams bij de veiligheidsregio'

zoals de 25 veiligheidsregio's, Rijkswaterstaat en de gemeenten.

Bij een crisis verwacht de bevolking van de overheid snelle communicatie en duidelijke aanwijzingen (handelingsperspectieven) die leed en schade voor de getroffen tot een minimum beperken of waar mogelijk

Reageren op dit artikel?
wimzwanenburg@hotmail.com

De casus brand bij Chemie-Pack Moerdijk

Bij ecologische veiligheid zijn soms langeretermijn ontwikkelingen gaande, maar het kan ook gaan om incidenten. De brand bij Chemie-Pack Moerdijk in 2011 was wat dit betreft een eyeopener. Korte tijd na het ontstaan van de brand wordt de toevoer naar het riool door Havenschap Moerdijk afgesloten. Daarmee werd voorkomen dat zwaar verontreinigd bluswater in het afvalwaterstelsel terecht komt en de betreffende rioolwaterzuiveringsinstallatie van het waterschap werd lamgelegd, met alle gevolgen van dien voor de afvoer en zuivering van afvalwater uit West-Brabant. Gevolg van het sluiten van het riool is dat het verontreinigd bluswater afstroomt naar Rijkswater en oppervlaktewater in beheer van waterschap Brabantse Delta.

Crisiscommunicatie

De aansluiting tussen waterschap en veiligheidsregio is ook relevant op het onderdeel crisiscommunicatie. Het is immers belangrijk dat de overheid met één mond spreekt over een calamiteit en de aanpak daarvan. Ook bij crisiscommunicatie wordt tegenwoordig de beeldvorming steeds meer bepaald door sociale media zoals Twitter en Facebook. Het zal duidelijk zijn dat crisiscommunicatie een 'vak apart' is, maar een afwachterende houding 'tot alles duidelijk is' kan niet meer.

De waterschappen beschikken allemaal over crisisbeheersingsplannen met schema's waarin beschreven is hoe tijdens een opgeschaald incident de lijnen tussen de crisisorganisatie van het waterschap en die van de veiligheidsregio lopen: het waterschap zorgt voor liaisons naar de verschillende teams bij de veiligheidsregio. De crisisbeheersingsplannen worden bij de waterschappen voor een periode van zes jaar door de Dagelijks Besturen vastgesteld, maar jaarlijks ook beoordeeld op de actualiteit. De DB's leggen daarover verantwoording af aan de algemene besturen.

Ook bij de voorbereiding op de incidentbestrijding is er sprake van samenwerking tussen waterschap en veiligheidsregio's. Op operationeel, tactisch en strategisch niveau wordt planvorming afgestemd en worden gezamenlijk opleidingen, trainingen en oefeningen gehouden. Ook op bestuurlijk niveau wordt gezamenlijk geoefend. Daarnaast neemt de dijkgraaf deel aan de vergaderingen van het algemeen bestuur van de veiligheidsregio's. Ook op directieniveau van de uitvoeringsorganisaties van de waterschappen vindt afstemming plaats tussen het waterschap en de veiligheidsregio's.

Adviesrol

De adviesrol van de waterschappen is in de *Wet veiligheidsregio's (Wvr)* vastgelegd en in deze wet is ook de vertegenwoordiging van de waterschappen in de veiligheidsregio's vastgelegd. De waterschappen hebben op basis van de Wvr een adviesrol, in zowel de preparatie- als repressiefase. Op basis van andere wetgeving, zoals de Waterwet, hebben zij bovendien eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden in crisisbeheersing. Totdat de Omgevingswet in werking treedt blijft de Waterwet van kracht.

Dit heeft betrekking op het opschalen bij crisissituaties. De waterschappen hanteren ook steeds meer uniforme opschalingsprocedures, afgestemd op de Gecoördineerde Regionale Incident Bestrijdingsprocedure van veiligheidsregio's (GRIP).

De waterschappen maken nadrukkelijk onderdeel uit van de Regionale Crisisplannen van de veiligheidsregio's en zij passen hun eigen plannen en organisatie daarop aan, maar de waterschappen verwachten een goede afstemming. Dit kan complex zijn omdat de grenzen van waterschappen niet samenvallen met die van de Veiligheidsregio's. Een waterschap kan met meerdere veiligheidsregio's te maken hebben en, omgekeerd, een veiligheidsregio met meerdere waterschappen.

Efficiëntere samenwerking

Bij de evaluatie van de Wvr wordt o.a. bekeken of de samenwerking bij Veiligheidsregio's met de crisispartners voldoende was, zowel bij bestuurlijke als operationele componenten. Het is de bedoeling dat de evaluatie zo wordt uitgevoerd dat deze inzicht biedt in wat goed werkt, waar er verbetermogelijkheden zijn, en wat bij knelpunten de oplossingsrichtingen zijn. De evaluatie zal ook kijken of de samenwerking op termijn nog aanzienlijke besparingen kan opleveren. Mogelijk zijn er minder individuele investeringen of structurele uitgaven nodig, doordat de waterschappen uniforme plannen en werkwijzen hanteren en slim gebruik maken van elkaars kunde, kennis, inzet en middelen en goed afstemmen met de andere crisispartners in de Veiligheidsregio's. Maar bij waterschappen staat de veiligheid altijd voorop en zullen bezuinigingen geen doel op zichzelf zijn. Voor een nadere oriëntatie op waterveiligheid en crisisbeheersing verwijs ik graag naar de infographic voor het Instituut voor Fysieke Veiligheid¹. •

¹ <http://onswater.ifv.nl/>